

MLJEKARSTVO

Mjesečnik Stručnog udruženja mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske

GOD. IV.

ZAGREB, 1. STUDENI 1954.

BROJ 11.

Franjo Gabler, Zagreb

POLUGODIŠNJA SKUPŠTINA STRUČNOG UDRUŽENJA MLJEKARSKIH PRIVREDNIH ORGANIZACIJA HRVATSKE

Stručno udruženje mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske održalo je dne 27. listopada o. g. svoju polugodišnju skupštinu. Kako prijašnjim, tako su i ovoj skupštini pored predstavnika članova Udruženja i predstavnika ostalih većih mljekara u zemlji iz Ljubljane, Skoplja, Sarajeva i Sombora prisustvovali i predstavnici drugih zainteresiranih organa vlasti, privrede i sindikata.

Ova skupština imala je zadaću, da raspravlja o aktualnim problemima našeg mljekarstva i o radu samog Stručnog udruženja, pa su joj podneseni ovi referati:

1. »Što mogu učiniti mljekare za podizanje proizvodnje mlijeka?«
2. »Neki problemi otkupa, prerade i prodaje mlijeka u NRH razmotreni kroz problematiku Gradske mljekare Zagreb« i
3. »O radu Udruženja od posljednje god. skupštine«.

U prvom referatu, koji je podnio ing. Žic, posebno je obrađeno pitanje o našoj proizvodnji mlijeka i o mjerama, kojima se mljekare mogu služiti, da se ta proizvodnja unaprijedi i poveća. — U prvom dijelu svog izlaganja govori referent o značenju mlijeka u prehrani, naročito o njegovu sastavu i velikoj hranjivosti, a tom prilikom nabraja i prihode od mlijeka, što ih imaju zemlje, gdje je mliječna industrija vrlo razvijena. Treba znati, da godišnja proizvodnja mlijeka po jednoj kravi u Sjedinjenim američkim državama iznosi prosječno 2400 lit, u Danskoj 3900 lit, a u NR Hrvatskoj samo svega 941 lit.

U mnogim zemljama mlijeko i mliječni proizvodi nisu samo značajan faktor u prehrani stanovništva, kao na pr. u Švicarskoj, gdje svaki stanovnik troši na godinu 380 lit mlijeka, 7,9 kg sira i 6,1 kg maslaca, nego su i vrlo važna stavka u njihovu izvozu, kao na pr. u Danskoj, gdje mliječni proizvodi čine $\frac{1}{5}$ ukupnog izvoza — u iznosu od 1 milijarde i 169 milijuna danskih kruna (1 danska kruna = Din 43.—), i u Švicarskoj, gdje vrijednost izvezenog sira iznosi oko 105 milijuna švicarskih franaka (1 šv. fr. = 77 Din). Naprotiv u NRH godišnja potrošnja mlijeka po stanovniku iznosi samo 98 lit, a o većoj potrošnji mliječnih proizvoda kod gradskog stanovništva i o izvozu ne može biti ni govora.

Prema referentovu izlaganju proizvodi se u NRH 541 milij. lit; od toga su mljekare prošle godine otkupile oko 46,5 mil. lit, dakle svega 8,6%, a to iznosi 42% od tržišnog suviška.

Opisujući prilike u pojedinim stranim zemljama s razvijenom proizvodnjom

mlijeka i mliječnih proizvoda referent ih ispoređuje s našim prilikama i ističe, kako bi se naša proizvodnja mlijeka mogla kud i kamo bolje razviti i unaprijediti.

Broj krava u nas je još relativno malen, a kako su krave i slabo njegovane i hranjene, nije čudo da daju malo mlijeka i da je ono razmjerno skupo. Nedovoljne količine mlijeka na jednom manjem području sile mljekaru, da nakuplja i sabire mlijeko na širem području. Na taj se način povećavaju i prijevozni troškovi, a to se negativno očituje i u kvaliteti takovog mlijeka.

Zato će se prema nacrtu 10-godišnjeg perspektivnog plana za unapređenje poljoprivrede u NRH pojačati ne samo proizvodnja krmnog bilja i koncentrata potrebnih za prehranu stoke, nego će se povećati i broj krava, i to od 554.552, koliko ih je bilo god. 1951., na 731.300, koliko se planira za god. 1962., dakle za 32% više. Uporedo bi imala porasti i proizvodnja mlijeka po kravi, prosječno na 1350 lit na godinu, dakle za 43% više od sadašnje.

Broj krava na području I. rejonu, koji obuhvaća prijašnju osječku oblast s kotarima Virovitica, Pakrac i Daruvar, imao bi se podvostručiti.

Na taj način znatno će se povećati i tržišni višak, a time će se i promet mlijekom preko mljekara, prema sadašnjem stanju i potrostručiti.

Naravno, da se mljekare u ovom cijelom procesu oko unapređenja proizvodnje mlijeka ne mogu mimoći, jer one već samim svojim djelovanjem i pravilnom otkupnom politikom uvelike utječu na njegovu proizvodnju. Stoga je mljekarama, koje su u svagdašnjem dodiru s proizvođačima i koje radi toga same i u suradnji sa zainteresiranim organizacijama i organima vlasti na terenu kao — N. O-ima, poljoprivrednim stanicama, veterinarskim stanicama, zadružnim organizacijama i dr. mogu pružiti znatnu pomoć, da se poveća i unaprijedi proizvodnja mlijeka na njihovu području.

Potreba takove suradnje vidi se najbolje, ističe referent, ako se razmotre troškovi mljekara, a naročito konzumnih mljekara. Ove su redovno prinuđene, da s velikim transportnim troškovima održavaju široku nakupnu mrežu, zatim nedovoljno iskorišćuju kapacitet, radnu snagu i dr. tako, da troškovi dosežu gdješto i visinu nakupne cijene mlijeka. Tako veliki troškovi protive se interesima same mljekare, kojoj se danas u našoj slobodi tržišta, nakupa i prerade javlja konkurencija u najbližoj okolini i na vlastitom tržištu.

Zato referent ističe potrebu, da se naše mljekare što jače angažiraju za veću proizvodnju mlijeka; neka se same brinu za vlastitu sirovinu i uspostave bolje veze s proizvođačima i njihovim organizacijama na terenu.

Mjere, kojima bi to mljekare trebale postići, sažete su uglavnom u zaključcima, pa ih zato ovdje i ne donosimo.

Daljnji referent bio je direktor Gradske mljekare Zagreb ing. Đuro Dokmanović.

Opisujući razvojni put Gradske mljekare za prošlih 12 godina, referent govori, kako je ona koncentrirala prijašnje manje pogone u jedan centralni u Branimirovoj ulici, a kasnije podignula i mljekaru na Žitnjaku. Nadalje drug Dokmanović govori i o prometu mljekare za prošlih 5 godina. Prema njegovim podacima Gradska mljekara Zagreb otkupljivala je u ovom proteklom razdoblju godišnje i preko 19 milijuna litara, dakle oko 41,6% od općeg republičkog mljekarskog prometa. U republičkom prometu konzumnim mlijekom sudjelovala je Gradska mljekara Zagreb još više, i to prosječno oko 52%, a to znači, da sve ostale mljekare u NRH prodaju manje konzumnog mlijeka nego sama Gradska

mljekara u Zagrebu. I u proizvodnji mliječnih proizvoda Gradska mljekara Zagreb ne zaostaje: ona proizvodi na godinu i preko 300 tona tvrdih sireva, dakle oko 34% od republičkog iznosa; mekih sireva oko 50 tona ili 35%, maslaca oko 70 tona, a ove je godine već dosad u 6 mjeseci proizvedeno 78 tona, odnosno prosječno 19%, kod kazeina slično kao i kod maslaca u prosjeku 28% — od ukupne republičke mljekarske proizvodnje.

Gradska mljekara u Zagrebu ima i danas nakupno područje od 16. kotara, gdje djeluje preko 40 vlastitih sabirališta, 35 poljoprivrednih zadruga i 180 vozara-sabirača. Tu ona otkupljuje mlijeko već prema sezoni od 10 do 15.000 proizvođača, a od svakoga 3—4 litre prosječno na dan.

To nakupno područje, gdje živi oko 770.000 stanovnika u neko 138.000 domaćinstava, a na površini od neko 8.700 km², nalazi se oko 177.000 krava, koje proizvode na godinu oko 216 mil. litara mlijeka (1.250 lit po kravi). Prema ocjeni referenta tržišni višak na ovom području iznosi oko 58 milijuna litara mlijeka na godinu.

Gradska mljekara u Zagrebu sudjelujući u nakupu samo djelomično ($\frac{1}{3}$ od tržišnog viška), bori se na svom terenu s nizom poteškoća.

Uzmemo li na um, da se u jednu mljekarsku kantu od 25 lit ulijeva mlijeko od 6—8 proizvođača, nadalje, da mljekara otkupljuje svega 6 i po litara na dan na kvadratnom kilometru, lako ćemo uočiti, koliko treba obići sela i proizvođača i prijeći kilometara svaki dan, da se sakupi oko 50.000 lit. mlijeka.

Govoreći o posljedicama naše malene proizvodnje mlijeka referent iznosi, da je ne samo dužnost mljekari da potiče na povećanje proizvodnje mlijeka u svojoj okolici, nego da su to dužni i gradski NO-i, pa kaže: »Narodni odbor bi mogao — ugledajući se na druge zemlje — poticati proizvođače u užem opskrbnom rejonu na povećanu proizvodnju i prodaju mlijeka na taj način, da preko mljekare isplaćuje proizvođačima premijski dodatak na konzumno mlijeko; da daje prednosti kod nabave koncentrirane stočne krme; da daje svoj doprinos za nabavu vrlo kvalitetnih muških rasplodnjaka i t. d. Samo se po sebi razumije, da bi takovu politiku trebalo voditi dulji niz godina, a ne samo jednu ili dvije godine.«

Razmatrajući probleme otkupa drug Dokmanović govori i o zadrugama i njihovoj suradnji s mljekarom, pa i o pojavama da zadruge još svejednako traže od mljekare »maržu« samo zato, što mljekara otkupljuje mlijeko na njihovu području. Često zadruge ili ne surađuju s mljekarama ili idu u konkurenciju, te postavljaju separatore pa i u sprezi s privatnicima bave se samo »vrcanjem«.

Imajući na umu gornje probleme i ispoređujući ih s kapacitetom centralnog pogona (cca 90.000 lit) u Zagrebu i onih na terenu, ne će nam biti teško shvatiti strukturu i visinu troškova u toj organizaciji, koji znatno utječu na cijenu mlijeka i mliječnih proizvoda u prodaji. Ta je razlika između nabavnih i prodajnih cijena porasla u ovoj godini, pa je račun za konzumno mlijeko za god 1953. i prvih šest mjeseci 1954. ovakav:

Vrsta troškova	1953. Din	1954. I. polug. Din
sirovina (uključivo dovoz do sabir.)	18.49	20.26
prijevozi (s. brutto plać. voz. parka)	4.96	3.88
gorivo, boce i čepovi	2.46	2.40
ostali opći troškovi	0.83	0.54
upravni i prod. trošk. i posr. plaća za soc. osiguranje	2.48	2.05

amortizacija	0.30	3.26
kamati na osnovna sredstva	—	0.97
plaće izradbe sa soc. osig.	1.13	1.75
<hr/>		
CK proizvodnje	30.65	35.11

Kako se iz gornjeg razabire, nakupna je cijena za sirovinu u god. 1954. povišena. Ako odbijemo stavke, koje su nove za god. 1954., t. j. povećanu amortizaciju i kamate na osnovna sredstva, utvrdit ćemo, da su se ostali troškovi smanjili, iako je poskupila većina artikala, koji nam služe kao pomoćni materijal. U zadnje dvije godine njihova je cijena porasla, na pr. sirištu u prahu za cca 133%, butirometrima za 175%, elektroenergiji za 60%, drvenoj ambalaži za 135%, omotnom papiru za 150%, benzinu za 50% i t. d.

I amortizacija je znatno povišena kod novih mljekara. Tako je ona u Grad. mljekari Zagreb povišena od 5 mil. na 53 mil. u 1954. u TMP Osijek od 6 mil. na 26 mil. u 1954. u TMP »Pionir«, Županja od 2,7 mil. na 21 mil. u 1954.

a to je svakako mnogo s obzirom na slabo korištenje kapaciteta tih pogona, odnosno na njihov ukupni godišnji promet.

Govoreći o financijskom rezultatu poslova s konzumnim mlijekom drug Dokmanović ističe njihove gubitke. Tako je Gradska mljekara Zagreb izgubila na ovom artiklu u prvom polugodištu o. g. 6,584.000 dinara, Tvornica mlječnog praška iz Osijeka 3,680.000 dinara, a »Pionir«, TMP Županja 867.355 dinara. U istoj takovoj situaciji nalaze se i ostale naše veće mljekare u zemlji: Centralna mljekara, Sarajevo, primila je dotaciju od 15 milij. dinara, Gradsko mlekarstvo u Beogradu 4.5 Din po litri, dosad, a Zadružna mlekarica u Ljubljani imala bi postati ustanova sa samostalnim financiranjem, Zadružna mlekarica, Maribor, gubi na konzumnom mlijeku 2.74 Din i t. d.

Ovi gubici, koji se ponegdje potpuno ili djelomično podmiruju iz prihoda na preradi, ne mogu biti pravo mjerilo za poređivanje među mljekarama, jer su otkupne i prodajne cijene različite. Izlaz iz ovakove situacije mora se tražiti u povećanju prometa odnosno većem iskorišćivanju kapaciteta, a to znači, da treba novopodignute mljekare privesti potpuno namijenjenoj svrsi.

Razmotrivši troškove za proizvodnju konzumnog mlijeka referent među ostalim veli i ovo: »Kod gradnje novih objekata treba imati na umu, da je zgrada neplodna investicija, pa stoga mora biti izgrađena s najmanjim mogućim troškovima, što ih dopuštaju radni, tehnički i higijenski zahtjevi. Stoga bismo se kod gradnje novih mljekara trebali ugledati u druge zemlje, te studiozno pronalaziti najjeftiniji, a shodni građevinski materijal, planirati bolju upotrebu radnih prostorija i unutrašnjih prometnih površina, pa prema potrebi etapno proširivati objekte, uporedo s porastom sirovinске osnove.«

Govoreći o prodaji konzumnog mlijeka u Zagrebu referent ističe, da Gradska mljekara Zagreb nema nikakav monopolistički položaj, kako se to često puta ističe. Na terenu u nakupu ona preuzima svega trećinu tržnog viška, a ostale dvije trećine preuzimaju zadruge, privatni prerađivači i pretršci. U gradu situacija je u prodaji isto takova.

Mljekara isporučuje danas u Zagrebu danomice oko 28.000 lit mlijeka, a Zagreb ga troši više od 80.000 lit na dan. Od toga najveće količine dobavljaju pretršci-kantari, koji obilno iskorišćuju veliku razliku između nabavne i pro-

dajne cijene Grad. mljekare. Sanitarni i trgovinski organi u jednu ruku širokogrudno omogućuju prekupcima-kantarima, da u svojim rđavim i ulupljenim kantama, koje su često zatvorene i prljavim krpama, svaki dan donose i preko 30.000 lit mlijeka u grad, a u drugu ruku egzemplarno, pa često i neopravdano oštro kažnjavaju Gradsku mljekaru.

Završavajući svoje izlaganje o poteškoćama oko plasiranja mlijeka Gradske mljekare u Zagrebu drug Dokmanović napominje, da se to pitanje ne će uspješno riješiti dok god bude distributivna mreža kao posrednik ovako postupala s prodajom mlijeka i dok se god na tom poslu ne angažira sama Gradska mljekara.

I kao treći govornik, tajnik Udruženja drug Gabler, izvješćuje o radu Udruženja od posljednje godišnje skupštine.

Stručno udruženje mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske obuhvaća u svom članstvu 33 organizacije, od kojih su većina zadruge. Više od 90% republičkog prometa obavlja se u mljekarama, učlanjenim u Udruženje.

Zadaća je Udruženja, da pomaže svojim članovima i da rješava stručna pitanja, koja su od interesa po članove Udruženja. Isto tako, da surađuje s raznim organima i organizacijama nar. vlasti, privrede i dr. u pitanjima, koja su u vezi s mljekarstvom — kako to proizlazi iz društvenih pravila, koja je proljetos odobrilo Republičko vijeće proizvođača Sabora NRH.

U okviru ovih osnovnih načela odvijao se i rad Udruženja u proteklom razdoblju, a prema izlaganju tajnika, obuhvaćao je a) stručno-organizacione i b) tehničke poslove.

Govoreći o ovim prvim spominje razmatranje troškova u mljekarama s obzirom na njihov porast i djelovanje kod članova da se ovi u mljekarama, što je god moguće, snizuju i da se prodajne cijene održe, odnosno ne povisuju.

Udruženje je djelovalo da se osnuje mljekarska škola u Bjelovaru, za koju su nedostajala, a i danas nedostaju potrebna novčana sredstva. Jedan od prijedloga Udruženja bio je, da se i prerada mlijeka uvrsti među zanatsku radinost, i da se za rad u mljekarama traži određena stručna sprema, a taj prijedlog usvojili su i nadležni organi (Nar. Novine 44/54.). Udruženje je sudjelovalo u izradi nacрта o Pravilniku za polaganje stručnih ispita za kvalificirane i visokokvalificirane radnike u mljekarstvu, a taj bi se Pravilnik imao uskoro i donijeti.

Udruženje je pomoglo svojim članovima pri sastavu elaborata za rekonstrukcije, nadogradnje i preinake u pogonima, zatim savjetima za postavljanje i razmještaj strojeva i uređivanje njihovih mljekara i sl.

Održan je tečaj za proizvodnju kazeina u Osijeku, zatim ocjenjivani mliječni proizvodi, što je uz pojačanu instruktažu na terenu i obilaskom mljekara bilo namijenjeno stručnoj izobrazbi kadrova i usavršavanju tehnološkog procesa.

S jednakom svrhom Udruženje je u rujnu o. g. organiziralo trodnevni pohod svojih članova mljekarama u Austriji.

Među poslovima tehničke naravi uz stalnu nabavnu službu Udruženje je pomagalo članovima pri kupnji i nabavi uređaja i strojeva, zatim je organiziralo proizvodnju aparata za ispitivanje kiselosti mlijeka i dr.

Od izdavačke djelatnosti pored »Mljekarstva«, časopisa, koji od srpnja o. g. izlazi i u cirilici, Udruženje je za proizvođače mlijeka u 30.000 primjeraka izdalo brošuru »Kako ćemo spriječiti kvarenje mlijeka«. Udruženje izdaje dva puta na mjesec i bilten, u kojem daje članovima razne upute pravne naravi, razrađuje pravne propise, koji se odnose na članove, i redovno obavješćuje o stanju na tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda — a sve sa svrhom, da im olakša poslovanje.

Upravni odbor Udruženja, pod čijom upravom Udruženje djeluje, sastajao se redovno, a potkraj ožujka osnovana su i tri stručna odbora: tehnološki, ekonomsko-financijski i za kapitalnu izgradnju, a s njihovom su se pomoću naprijed spomenuti poslovi uglavnom odvijali.

U diskusiji, bogatoj kako po broju učesnika, tako i po sadržaju, raspravljalo se o raznim pitanjima iznesenim u referatima i o općoj mljekarskoj problematiki, pa su na osnovu toga formulirani ovi

ZAKLJUČCI

A) Prvi je osnovni zadatak: povećati proizvodnju mlijeka. Radi toga mljekare treba da pronalaze, prihvaćaju i aktivno potpomažu sve akcije oko unapređenja stočarstva i povećanja proizvodnje mlijeka, koje provode lokalni ili republički organi vlasti i privredne organizacije. Ovamo pripadaju

1. Mjere za povećanje broja i poboljšanje kvalitete goveda; mljekare ih mogu potpomoći tako,

- da nabavljaju iz vlastitih sredstava i raspodjeljuju proizvođačima u svojem nakupnom području kvalitetne muške rasplodnjake;

- da kreditiraju proizvođače — davaoce mlijeka — pri nabavi kvalitetne ženske rasplodne stoke;

- da podupiru akcije oko umjetnog osjemenjivanja, naročito tamo, gdje nema dovoljno dobrih rasplodnjaka za prirodnu oplodnju;

- da obrate pažnju organima vlasti na mogućnost nerazmjera između prirasta stoke s jedne strane, a klanja i izvoza stoke s druge strane, pa da upozore na potrebu, da se klanje i izvoz dozvoli samo u okviru stvarnog prirasta;

- da aktivno sudjeluju kod pripremanja stočarskih smotri, izložbi i sl., pa da nagrađuju najbolje proizvođače mlijeka.

2. Mjere za što bolju i pravilniju ishranu stoke; mljekare ih mogu potpomoći tako,

- da nabavljaju i raspodjeljuju dobro sjeme krmnog bilja;

- da daju premije i nagrade za povećanje prinosa krmnog bilja;

- da pismeno i usmeno poučavaju o pravilnoj ishrani stoke;

- da nabavljaju i raspodjeljuju koncentriranu stočnu hranu upozorjujući organe vlasti na činjenicu, da izvoz koncentrirane stočne hrane smanjuje produktivnost naših muzara i da bi ga stoga trebalo znatno ograničiti ili potpuno dokinuti.

B) Drugi je osnovni zadatak: povećati otkup mlijeka. Mjere za povećanje otkupa mljekare trebaju provoditi smišljeno i dosljedno u dva pravca, i to kao

1. Neposredne mjere:

- mlijeko će se otkupljivati po što realnijim ekonomskim cijenama, koje proizvođačima podmiruju proizvodne troškove;

- u gradovima, gdje bi ekonomske otkupne cijene — povećane troškovima za sabiranje, obradu i distribuciju — dovele do previsokih prodajnih cijena, mljekare će zainteresirati gradske narodne odbore, da proizvođačima konzumnog mlijeka isplaćuju premijske dodatke; ove bi mljekara isplaćivala zadrugarima, koji predaju mlijeko preko zadruga, te time poticala ne samo na veću proizvodnju, nego i na organiziranu prodaju mlijeka, pa na jačanje zadruga;

— sa zadrugama, ekonomijama, poljoprivrednim dobrima i s individualnim proizvađačima treba ugovarati isporuku mlijeka na dulji rok, uz stabilne cijene i davanje predujmova.

— treba nastojati, da se uspostave što pravilniji odnosi s mjesnim zadrugama, kojima treba sve više prepuštati otkup, isplatu i kontrolu kvalitete mlijeka — uz ugovorenu maržu;

— za rješavanje spornih pitanja između pojedinih mljekara formirat će se kod Stručnog udruženja (po potrebi kod Poljoprivredne komore) posebna komisija, koja će rješavati sporove;

— preko Poljoprivredne komore treba podijeliti otkupna područja, i tako uskladiti djelatnost državnih, zadružnih i privatnih mljekara. Time se može spriječiti nepotrebno ulaganje investicionih sredstava na onim područjima, gdje mljekare postoje i djeluju te ujedno poboljšati kvalitet otkupljenog mlijeka;

— upoznati treba najviše kotarska, gradska i republička privredna rukovodstva s problematikom konzumnih mljekara u zemlji i svestrano razmotriti mjere, na osnovu kojih bi se mogla poboljšati opskrba gradova mlijekom (omogućiti mljekarama otvaranje vlastitih prodavaona, pooštriti sanitarnu kontrolu nad neorganiziranom dopremom mlijeka i mliječnih proizvoda, razmotriti mogućnost dostave mlijeka po kućama i dr.);

2. Posredne mjere:

— prijeko je potrebno povisiti stručnost radnika u mljekarama i zato otvoriti mljekarsku školu; pritom osigurati organizacionu pomoć i materijalna sredstva kako od članova Udruženja, tako i od zadružnog stočarskog saveza, Instituta za mlekarstvo i drugih ustanova, koje su zainteresirane za unapređenje proizvodnje;

— da se podigne stručnost proizvađača treba povećati tiražu »Mljekarstva«, a ujedno zatražiti od svih mljekara, da u granicama svojih materijalnih mogućnosti potpomognu i omoguće što jeftinije raspačavanje lista;

— kod gradnje treba voditi računa ne samo o higijenskim zahtjevima, nego ujedno i o sirovinskoj osnovi, o ekonomičnosti i opravdanosti novih objekata; pronalaziti najjeftinije građevinske materijale, planirati bolje iskorištenje radnih prostoriya i unutrašnjih prometnih površina, pa odmah nakon puštanja u pogon potpuno iskoristiti zgrade i strojeve; uporedo s proširenjem sirovinske osnove etapno proširivati objekte; tako će investicije biti manje, održavanje jeftinije, a proizvodni troškovi niži;

— treba nastojati, da prodajne cijene mliječnih proizvoda ne rastu, jer bi to uvjetovalo opadanje prometa i daljnje poteškoće u radu mljekara;

— donijeti nove i nadopuniti sadanje propise o unapređenju proizvodnje kao i propise o prometu mlijekom i mliječnim proizvodima;

— predložiti nadležnim privrednim organima da ograniče uvoz kazeina i podesnim mjerama zaštite proizvodnju i prodaju domaćeg kazeina.

MLJEKARI! ČITAJTE I ŠIRITE »MLJEKARSTVO«. TO JE VAŠE STRUČNO GLASILO, A ZADATAK MU JE DA VAM POMAŽE PRI RJEŠAVANJU VAŠIH DNEVNIH BRIGA I TEŠKOĆA U RADU. SURADUJTE U LISTU.